

o krstaškom američkom ratu protiv Hitlera zamišlju o krstaškom ratu protiv komunističke prevlasti (H. Mommsen 1987a, S. 163).

Bilo je i pokušaja smirivanja sukoba naučnika. Tadašnji predsednik Nemačkog istorijskog društva K. Majer pokušao je da smiri spor priznajući da problem neuporedivosti nemačkih zločina nije sporan, ali ni toliko važan (C. Meier 1987 b, S. 267) i apelujući za traženjem određene mere saglasnosti kod tumačenja istorije. Konzervativci su brzo uočili štetu od širenja rasprave i produbljivanja raskola (mladoj generaciji ne treba nametati osećanja krivice i kajanja), pa je čak ikardinal Hefner (Hoeffner) na zajedničkoj misi obeju nemačkih crkava u kelnskoj katedrali tražio da se "rasprava okonča" (Kühnl, 1987, S. 221). Međutim ovi apeli su spor još više podstakli. Otvoreno je pitanje da li je i kakva je vrsta sagasnosti oko prošlosti neophodna? U odbranu Noltea ustao je K. Hildebrand tvrdeći da je revizionizam stalna potreba nauke, protiveći se tezi o kvalitativnoj nadmoći nemačkih zločina nad zločinima drugih i zapitao Habermasa da li se iza njegovog "poslekonvencionalnog identiteta" možda ne krije "skriveni socijalizam" (Hildebrand 1987, S. 91)? Tome nasuprot Hans Momzen je tvrdio da su konzervativci do stereotipa doveli optužbu o gubitku "istorijskog identiteta", a Historikerstreit samo je obelodanio skrivenu krizu legitimiteta političkog sistema SR Nemačke (H. Mommsen 1987a, S. 156). Momzen je pregledno raščlanio složenu ulogu nemačkog konzervatizma u sukobu istoričara. Posle rata nije moglo biti potiskivanja istorijskih sećanja jer su svima bili vidljivi tragovi katastrofe. Nije bilo ni izgleda za obnovu nemačkog konzervatizma kao nakon Prvog svetskog rata jer se nisu mogli braniti nacionalni interesi u senci NATO pakta. Vazalnim prihvatanjem teorija o totalitarizmu nemački konzervativci sprečili su izgradnju vlastite idejne platforme, ali su teorije o totalitarizmu ipak poslužile kao oslonac izuzimanja nacizma iz kontinuiteta nemačke istorije, što je još F. Majneke postulirao tezom o "nemačkoj katastrofi" (H. Mommsen 1987a, S. 159). Sve do kraja 1960-ih za Nemačku ponetu privrednim usponom pitanje istorijske legitimnosti nije bilo u prvom planu. Tek je suočavanje sa kritičkom levicom obnovilo konzervativni nacionalizam, a Kolovoj politici "zaokreta", tj. aktivnog uključivanja u osovinu Regan – Tačer bili su potrebni revizionizam i rasterećivanje prošlosti (H. Mommsen 1987, S. 162).

Rasprave nakon Bitburga pokazale su da slika o fašizmu kod Nemaca nije stabilna. Teorije o totalitarizmu su i dalje korisne u skidanju odgovornosti sa konzervativnih elita zbog podrške nacizmu dok je za uobličavanje konzervativnih gledanja od ključnog značaja bilo paušalno kvalifikovanje DDR-a kao totalitarne države. Premda je pretenzija ka ponovnom ujedinjenju jačala, slabila je nacionalna solidarnost sa DDR-om jer je nacionalno državna tradicija carstva izgubila psihološku vezivnu snagu (Bizmark je prestao da bude simbol ujedinjenja). Momzenova zapažanja iz 1987. pokazala su se kao tačna, jer je novi nacionalizam ujedinjene Nemačke 1990-ih bio više nošen obnovom desničarskog ekstremizma i rasterećenjem Trećeg Rajha nego prizivanjem Bizmarka. Ni Nolte nije potisnuo nacizam iz kontinuiteta nemačke istorije kao klasični konzervativci Majnekeove škole, već ga je relativisao tako što ga je uklopio u širu istorijsku celinu. "Kada on (Nolte) uz to shvata genocid kao голу psihološku protivreakciju na 'azijatski čin' Lenjinovog protivljenja 'belom teroru' i svrstava ga u tradiciju 'tiranije kolektivističkog mišljenja' na koju treba odgovoriti 'odlučnim skretanjem pažnje na sva pravila slobodnog poretka', on se kreće u prostoru u kom izgledaju opravdanim sve aktivnosti uperene protiv bošljevizma, a iščezava svaka konkretna politička odgovornost za sklonosti uslovljene osobenošću epohe" (Mommsen 1987, S. 166). Štutgartski istoričar E. Jekel zaoštrio je sličnu tezu do zaključka da je Nolte naseo Hitlerovoj